

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 11. aprila 2019 - Leto XXIX, št. 15

stran 2-3

VSEZAMEJSKO UČITELJSKO SREČANJE TOKRAT NA ZAHODNEM ROBU SLOVENSTVA

NATANČEN, ŠTUDIOZEN, Z VELIKO MERO SPROŠČENEGA SLIKANJA
stran 5

PRI GRADI REGERAJO ŽENSKE
stran 6

UČBENIK ZGODOVINE V NADNAREČNI NORMI
stran 9

VSEZAMEJSKO UČITELJSKO SREČANJE TOKRAT NA ZAHODNE

Vsezamejsko srečanje slovenskih učiteljev, že deveto po vrsti, so letos, od 28. do 30. marca, gostili na zahodnem robu slovenskega kulturnega prostora, v Šempetru pri Gorici na slovenski in Špetru v Benečiji na italijanski strani. Učitelji, ki poučujejo na slovenskih, dvojezičnih in drugih šolah slovenščino kot manjšinsko materinščino ali jezik sosedov, se pod okriljem Zavoda RS za šolstvo in slovenskega šolskega ministrstva srečujejo leto za letom v krajih po Sloveniji in v sosednjih državah, kjer živijo slovenske skupnosti. To je edino strokovno srečanje take vrste, zamišljeno na piranski osnovni šoli pred desetletjem, ko je takratna ravnateljica Alenka Kovšca, s

za šolstvo za slovenske šole v Italiji.

Če govorimo o skupnem slovenskem kulturnem prostoru - kulturo naroda pa pojmem kot šopek, sestavljen iz jezika, izročila, tradicije, mitov in zgodovine - so nosilci in ohranjevalci narodove kulture prav narodnostni učitelji (vsaj naj bi bili). Večinoma so v zamejskih skupnostih ostali samo ti, čeprav so stoletja poslanstvo ohranjevalcev slovenskega jezika in srca opravljali v prvi vrsti duhovniki. Danes je slovenska materinščina v zamejski cerkvi redkost, kmalu pa bo le še spomin ... Slovenščina je v boju za obstanek na velikih preizkušnjah in šole so ustanove, ki bi poleg sistematične

šole in avtorica tega zapisa), pridružili pa so se tudi učitelji

smo razpravljali tudi o teh perečih temah.

sebni dvojezični vrtec s petimi vpisanimi malčki. Prva ravnateljica Živa Gruden si je neumorno prizadevala za večji vpis in uveljavljanje šole v okolju. Iz vrtca je »zrasla« osnovna šola, učencev je bilo vedno več, saj so starši - tudi italijanski in furlanski - prepoznali kvaliteto. Pred desetletjem je italijanska država končno priznala šolo kot državno ustanovo, po dobrih treh desetletjih pa jo obiskuje skoraj 300

Na trgu Evropa med Goricama lahko stojimo z eno nogo v Sloveniji, z drugo pa v Italiji

domačini iz Italije - skupaj nas je bilo 35. Slovenščina kot manjšinski jezik v šolah sosednjih držav matične Slovenije nima povsod enakega statusa. Slovenci v Italiji imajo osnovne šole (nižje razrede) s slovenščino kot učnim jezikom, na avstrijskem Koroškem so dvojezične ljudske šole (prvi do četrti razred), na avstrijskem Štajerskem se slovenščina poučuje kot izbirni predmet ali v krožku, enako na Hrvaškem v okolici Reke, kot popoldanski krožek ali izbirni predmet v Varaždinski županiji, v Porabju pa imamo dvojezični osnovni šoli od 1. do 8. razreda in ponudbo slovenščine kot predmeta ali krožka v monostrskih šolah. Potrebe, zahteve ali možnosti v manjšinskih okoljih so tako zelo različne, tudi število pripadnikov slovenske manjšine v posameznih državah, s tem pa število šoloobveznih manjšinskih otrok. Le-to se povsod zmanjšuje, zato šole sprejemajo učence večinskih narodov brez znanja slovenščine, kar je dvorezen meč: ti učenci jim sicer zagotavljajo nadaljnji obstoj, obenem pa se zmanjšujejo priložnosti za rabo slovenščine, kar dolgoročno predstavlja velik problem za učenje in znanje manjšinskega jezika. Udeleženci srečanja

Po prvem spoznavnem in pozdravnem dnevu smo drugi dan srečanja začeli s potjo iz Šempetra pri Gorici v beneškoslovenski Špeter, kjer smo vse dopoldne namenili obisku edine dvojezične večstopenjske šole za slovensko

predšolskih in šolskih otrok. Vzdušje v šoli je pristrčno in prijazno, tudi okolje je dvo- in večjezičnosti v šoli naklonjeno.

Po obisku šole smo se ustavili še v zelo zanimivem špetskem inovativnem -

Ena od skupin v špetskem vrtcu je imela jutranje preverjanje prisotnosti

katero v porabskem šolstvu še vedno tvorno sodelujemo, dala pobudo za povezovanje zamejskih učiteljev. Zanje bi pripravljali strokovna družjenja s predstavljanjem novosti, medsebojnim sodelovanjem in izmenjavo dobrih praks. Po dveh, v začetku številčno skromnih, srečanjih na piranski šoli smo tretje gostili 2011. leta v Monoštru, le-temu so sledili: Pliberk v Avstriji, Bazovica v Italiji, Reka na Hrvaškem, Planica v Sloveniji, pa spet porabski Monošter, koroške Ledince in letos Šempeter - Špeter. Koordinatorica tokratnega srečanja je bila Andreja Duhovnik Antoni, pedagoška svetovalka Zavoda

ga ohranjanja in poučevanja jezika morale skrbeti tudi za slovensko javno podobo ustanov in dosledno javno rabo slovenščine. Za vse to pa potrebujemo jezikovno kompetentne in visoko motivirane učitelje, ki jim bo vse to dosegati lažje, če se bodo srečevali, izobraževali in izmenjevali izkušnje dobrih praks ... To so cilji naših vsezamejskih srečanj, ki so med učitelji tudi po desetletju zaželeni, večina jih je vzela za popolnoma svoja. Tudi letos smo privabili udeležence iz Avstrije, Hrvaške, Slovenije in Madžarske (to lahko zapišem pogojno, saj sva bili le slovenska učiteljica asistentka z gornjeseniške

Valentina Novak, gornjeseniška učiteljica asistentka, je predstavila temo Improliga - gledališče in javno nastopanje

manjšino v Italiji. Poleg prisostvovanja učnim uram v šoli in dejavnostim v vrtcu smo udeleženci izvedeli veliko zanimivega o dvojezičnem izobraževanju v tej ustanovi po modelu »en človek, en jezik«. Vzorno urejena in sodobno opremljena, pred kratkim obnovljena vrtec in šola, nudita odlične pogoje za pedagoško delo. Šola, ki jo danes vodi ravnateljica Sonja Klanjšček (poleg špetske ravnateljice še na doberdobski šoli), je bila ustanovljena leta 1984 kot za-

krajinskem in pripovednem - muzeju SMO (Slovensko multimedialno okno), po katerem nas je popeljala Živa Gruden.

V pestrem strokovnem popoldnevu, ki ima skupen naziv Iz prakse za prakso, so se predstavljali udeleženci s prispevki iz svojih okolij. Gostitelje so predstavljale vzgojiteljice in učiteljice iz slovenskih vrtcev ter šol. Prikazale so inovativne načine poučevanja slovenščine s pomočjo pravljic, različnih dejavnosti v okolju, pred-

VRABU SLOVENSTVA

stavile so pomoč pedagoške asistentke, ki obiskuje vrtce. V drugem delu smo spoznali prenovljeno spletno ponudbo koroških učiteljev »sloviklik.at«, ki bo aktivna od sredine maja in dostopna vsem zainteresiranim. Učiteljice slovenščine, ki le-to poučujejo na Hrvaškem, so predstavile svoje delo, zaključek popoldneva pa je pripadel Valentini Novak, učiteljici asistentki na gornjeseniški šoli. Predstavila je lastne inovativne pristope k pouku slovenščine in možnosti popestritve učnih ur.

Tretji, zaključni dan je bil namenjen izletu po bližnji

bonke ... Sledil je le še ogled Gorice in že smo se vračali v Šempeter ...

In še slovo ... Na teh devetih srečanjih smo zamejski učitelji in vodje srečanj postali že prijatelji, povezali smo se v lep obroč od Monoštra, preko Gradca in Celovca do Gorice, Trsta, Reke in Varaždina; sredi tega obroča je Slovenija, matična država Slovencev pred ali za administrativno mejo, država, ki velikokrat premalo vidi in ceni, da so iskrene povezave med zamejskimi učitelji – pedagogi, ki so nenehno v stikih z otroki in starši, torej z bazo in manjšinsko realnostjo

V bogati knjižnici samostana na Kostanjevici hranijo izvod prve slovenske slovnice Adama Bohoriča iz leta 1584

okolici; iz Šempetra smo se skozi Novo Gorico napotili do znamenitega solkanskega mostu čez reko Sočo, ki je z osrednjim lokom s svetlobno odprtino 85 metrov največji kamniti most na svetu. Pot nas je vodila na naslednjo postajo, hrib na obrobju Nove Gorice, kjer domuje mogočni frančiškanski samostan Kostanjevica, znan po mnogih znamenitostih: tu je grobnica zadnjih članov francoske kraljevske rodbine Bourbonov, v samostanski knjižnici hranijo prvo slovensko slovnico Adama Bohoriča iz leta 1584, edini ohranjen izvod na svetu z avtorjevim posvetilom, v samostanu je 42 let živel in ustvarjal jezikoslovec, pater Stanislav Škrabec, na samostanskem vrtu pa se prebujajo čudovito dišeče vrtnice bur-

– tisto, kar mora materialno in moralno podpirati; mladi in najmlajši slovensko govoreči rod je bodočnost skupnosti, učitelji pa naj bi bili njihovi vodniki ...

Deveto vsezamejsko učiteljsko srečanje je za nami. Bilo je odlično, in kot so ob slovesu zatrjevali udeleženci, je več kot izpolnilo njihova pričakovanja. Izmenjava izkušenj, pogovori, nova znanja in povezovanja – to potrebujemo pri našem zahtevnem, a čudovitem poslanstvu ... Na svidenje, Goriška, in čez dve leti, dober dan, Varaždin, smo rekli ob slovesu ...

(Slika na 1. strani: Pred slovenskim kulturnim domom v Špetru, v katerem je sodoben multimedijiški muzej.)
Valerija Perger

Balint raziskuje vlogo mikroalg

Balint Labritz z Gornje-ga Senika obiskuje 2. letnik Kmetijske šole v Vépu. Pred kratkim se je vrnil iz mesta Szekszárd, kjer se je udeležil tekmovanja Dániel Csapó, ki ga je razpisal Agrarni izobraževalni center za Prekodonavje pri Kmetijskem ministrstvu. Tekmovanje so razpisali že 33-ič, namenjeno je dijakom kmetijskih in živilsko-predelovalnih srednjih, srednje-strokovnih ter poklicnih šol. Na letošnje tekmovanje so prijavili 44 nalog iz 16-ih srednjih šol. Balint je svojo nalogo naslovil

Balint z diploma in pokalom, ki ju je dobil za uspešno nalogo

Vloga mikroalg pri pridelavi krompirja in je z njo zasedel 2. mesto.

»Svojo nalogo sem moral poslati strokovni komisiji v Szekszárdu do 22. februarja,« je povedal 19-letni Seničan, ki je zelo aktiven tudi pri ohranjanju slovenskih običajev, ter pleše pri gornjeseniški folk-

Doma rad pomaga na kmetiji, sede tudi na traktor

lorni skupini.

»S pomočjo svoje mentorice Annamáriae Husz sem iskal

idealno koncentracijo mikroalg, s katero lahko povečamo odpornost rastline. Z idealno koncentracijo korenine rastline prodrejo globlje v zemljo, si poskrbijo za več hranilnih snovi in tako bodo večji tudi gomolji,« je pripovedoval Bálint in dodal, da so avtorje najboljših nalog poklicali v mesto Szekszárd, kjer so svoje naloge zagovarjali pred strokovno komisijo. Ta je Bálintu podelila srebrno kolajno.

Na uspeh mladega Seničana so ponosni njegovi starši in seveda vsi, ki ga

poznajo v vasi. Mladi »raziskovalec« nam je zaupal, da želi nadaljevati študij. Po končani srednji šoli bo šel na agrarno fakulteto Univerze Istvána Széchenyija v Mosonmagyaróváru. Potem pa ga čaka družinska kmetija na Seniku.
L.R. Horváth

Volilni občni zbor pri Slovenski zvezi

Slovenska zveza de 19. maja 2019 od 13.30 naprej mejla volilni občni zbor v konferenčni dvorani v Slovenskom domu v Monoštri. Te den se voli predsednik Zveze, 7-člansko predsedstvo in 3-članska nadzorna komisija. Kandidate za te funkcije de vkup brala kandidacijska komisija, depa za njih se leko glasi na samom občnem zbori

tő. Za vse te funkcije se leko glasi-jo samo tisti, steri so člani Zveze kak društva. Člane Zveze, kak do tega mau, gorvzeme predsedstvo na svojom djilejši. Za informacije pokličite 94/380-208 ali pišite na naslednji email naslov:

biserka.bajzek@gmail.com

Gyöngyi Bajzek
sekretarka ZSM

PREKMURJE

Motoristi

Motoristi, tisti steri se vozijo s svojimi malimi, pa tudi vekšimi prdaši, so na sprtoletje iz garaž vöpripelali svoje mašine in se začnili voziti po poštijaj. Tak je nej samo v Prekmurji, brodim, ka je tak v Porabji, pa tudi v bližnji in daljni okolici.

Zavolo vsega toga je (tau je v zadnji lejtaj že tradicija) Policijska uprava Murska Sobota v sodelovanji s pomurskimi moto klubi organizirela djileš, na sterom so pred začetkon nauve motoristične sezone predstavili stanje prometne varnosti. Na žalost je tak gé, ka so šoferi motornih piciklinov najbolje izpostavljeni udeleženci v cestnom prometi. Tau kažejo tudi statistični podatki, stere je ob toj priliki predstavo Srečko Šteiner iz Sektorja uniformirane policije. V Pomurji je od leta 2000 do 2018 življenje zgubilo 28 šoferov motornih piciklinov in 12 voznikov piciklinov z motorom. Lani je mrau en motorist, sedem jih je bilou uše, deset pa malo ležej telesno skvardjenih.

Ka je potrebno motoristom posvetiti posebno pozornost, kažejo tudi podatki. V najbolje severovzhodnom tali Slovenije je bilou konec leta 2005 registriranih približno 600 motorov, konec leta 2007 več kak 1.600, konec preminaučoga leta pa že prej 3.500. Zatau, ka bi se zgaudilo čim menje nesreč, pripravljajo iz leta v leto več tečajov varne vožnje in glyj na tom področji sivi podje dobro sodelüvlejo z moto-klubi, sterih je v Pomurji, ka se tiče Slovenije, registriranih največ na število prebivalcov, in tau celau 19. Šteiner je ške cjudau, ka policaji škejo ške naprej dobro sodelovati s temi društvi, v želji, ka ne bi prišlo do dosta prometnih nesreč, sploj takši, v steri bi kakši od motoristov zgübo svoj žitek.

Silva Eöry

Vspomin

Zbogom, draga gospa Zinka!

Na prvi pomladni dan je v triinosemdesetem letu za vedno zaspala akademikinja dr. Zinka Zorko, moja/naša gospa Zinka, kot sem jo klicala skoraj tri desetle-

tja, kar so se najine strokovne poti prepletale in križale ... Imeli sva veliko skupnih ljubezni: slovenski jezik v vseh pojavnih oblikah, poučevanje jezika, predvsem pa – Porabje.

Ko sem pred dobrega četrto stoletja začela službovanje v Porabju, je moja strokovna naloga bila tudi organiziranje letnega seminarja za porabske učitelje. Le-ta se je v tistem času odvijal v Mariboru, za program pa je skrbela gospa Zinka. Takoj sva se ujeli in s prav posebnim žarom mi je pripovedovala, da noben seminar za Porabce ne mine brez nje: »Veste, od leta 1974 sem zraven! Vsako leto poskušam kaj novega, a dajem poudarek narečju, ker učitelji iz Porabja morajo biti ponosni na svoje narečje, na prelepo porabsčino, ki je ključ do razumevanja razvoja slovenskega jezika. Če je ne bi bilo, bi si jo morali izmisliti.«

Vsako leto me je že nekaj mesecev pred predvidenim datumom seminarja poklicala in vprašala, kaj naj učiteljem pripravi. Enkrat so bila težja poglavja iz slovnice, drugič analiza

narečnih besedil, nekajkrat smo skupaj popravljali spise porabskih učencev. Vsakič pa je v čustvenem uvodu udeležencem seminarja polagala na srca, naj govo-

rijo, učijo in ohranjajo svoj največji zaklad – porabsko materinščino: »Vaš jezik je edino bogastvo, ki je res vaše, učite ga svoje otroke, vnuke, navdušite učence zanj!« Približno dvajset najinih skupnih seminarjev je bilo, dvajset pristrčnih srečanj, na katerih smo poleg znanja dobivali njeno pozornost, naklonjenost in ljubezen. Zadnjič se nam je pridružila leta 2013 na seminarju v Ljubljani. Po predavanju in delavnici je malo otožno dejala: »To je verjetno bil moj zadnji prispevek na vašem seminarju. Ne zmorem več.« Res je bil zadnji. Naslednje leto se je opravičila ...

Gospa Zinka se je z veseljem udeleževala pedagoških dogodkov v Porabju; bila je predavateljica na prvem monostrskem srečanju zamejskih učiteljev iz Porabja, Avstrije, Italije in Hrvaške, leta 2011: »Seveda pridem! Z veseljem,« mi je brez oklevanja odgovorila, ko sem jo poklicala. Na vprašanje, katero temo naj pripravi, sem ji preprosto dejala, da to, ki je za zamejske učitelje najpomembnejša: kako ohranjati

in učiti narodnostno materinščino, kako dati v svojem okolju narečje na prvo mesto ... Imela je izjemno predavanje, o katerem smo se še dolgo pogovarjali.

Njeno življenje je bilo prepleteno z ljubeznijo do jezika, predvsem narečij, o katerih je ponosno govorila, da so naša prva in najbolj intimna materinščina. Vse to je s strastjo prave učiteljice posredovala tudi svojim študentom. Vsako leto jim je pripravljala strokovne ekskurzije v zamejstvo – študente 3. letnika slovenistike je pripeljala v Porabje. Imela sem čast, da me je vsa leta vabila za strokovno vodnico teh ekskurzij. Želela je, da študentje na čim bolj avtentičen način spoznajo jezikovni položaj Porabja, šolski sistem, zgodovino in sedanjost, ob tem pa naj jim porabska stvarnost pride v zavest, da se slovenski jezik in kultura ne končata na državni meji.

Še nešteto prepletenih poti sva imeli, draga gospa Zinka, nešteto srečanj in sodelovanj: slavistični kongresi, simpoziji, moje magistrsko delo, kateremu ste bili somentorica, številni modri nasveti in mnenja ... Občudovala sem vašo strast za raziskovanje narečij, iskreno zavzetost za njihovo uveljavljanje. Rada sem imela vašo človeško širino in toplino, vaš nikoli skaljeni žar v očeh. Bili ste Človek, Ženska z veliko začetnico, angel varuh slovenskega jezika ... Vašega širokega nasmeha ne bo več, ostale pa bodo vaše besede: »Dragi Porabci, ohranjajte svojo lepo porabsčino, učite jo otroke in vnuke. Da bo kaj ostalo za vami!«

Draga gospa Zinka, zbogom! Naj vam bo mavrično na drugi strani ...

Valerija Perger

Zbaugom, g

Dr. Zinko Zorko sem najprva te srečala, gda sem ešče kak študentka v rani 80-i lejtaj leko šla na seminar slovenskoga jezika za školnike pa lerance v Maribor. Tam nas je tak toplo, kak če bi najbižeša

žlata bili, pozdravila gospa Zinka Zorko in je vsigdar nasmejana za vsakšoga mejla kakšno lepo rejč ali kakšno pitanje.

Gda nam je predavala, sem tak včasim vpamet vzela, ka svojo stroko, svojo sakmo ma trno rada. S takšno lübeznijo je gučala o slovenskom jeziki, najbolje o slovenski dialektaj, kak guči mati o svojom deteti ali lübi o svojoj lübici. Vidlo se je, ka so slovenski dialekti rejsan njena lübezen. Kelkokrat pa kelkokrat je nam, porabskim školnikom pa lerancam tapravla, ka se domanjoga guča nej trbej sramovati, te je leko trdi fundament, ka se navčimo pogovorni pa knjižni slovenski gezik.

Gda je predavala, je tau delala s takšno volauv, s takšnim elanom, ka si go mogo poslušati, če si go sto ali nej. Njena vola, njena prevzetnost, je prejkvzela tebé tō, na vsakšom predavanji si dosta daubo od njé.

Gda sem po osmi lejtaj službe v varaškem kulturnom dau-mi prišla delat na Slovensko zvezo pa smo začnili vōdavati naše novine Porabje, je bila med prvimi, stera je prosila, naj nej ga pošilamo. Gdekoli, gdakoli smo se srečali, nigdar

Gospa Zinka

nej pozabila povedati, ka rada šté Porabje, najbolje članke, steri so napisani v našom, domanjom slovenskom geziki. Vsigdar nas je povalila, vsigdar je v nas lejvala batrivnost (pogum), naj ne enjamo, naj

se ne njamo, naj radi mamó svoj gezik.

Naš gezik, naše Porabje pa je stejla pokazati svojim študentom tó, tistim, stere je včila te, gda je že v penziji bila. Vsakšo leto nji je pripelala k nam pa njim je potistim, gda smo si poglednili film o Porabji, s takšno lübeznijo gučala o Slovencaj ob Rabi, kak če bi eti gorrasla, kak če bi med nami živala. (Leko, ka se ne šika vöovaditi, dapa tejm svojim študentom je največkrat ona iz svoje žebke plačala obed.) Najoslejdnejm sem go srečala lani na Gorenjom Seniki, gda so notpokazali knjigo Pripovedno izročilo Slovencev v Porabju. Vidlo se je, ka njej zdravdje več ne slüži tak, kak bi trbelo, dapa sveklina, iskrice v njeni očaj so eške itak svejtile.

Pa eške neka. V njeni očaj je bila lübezen, lübezen do nas, Porabcov. Enostavno mejla nas je rada. Ranč tak, kak smo mi meli radi njau.

Vejmo, ka sto se narodi, mora mrejtí. Pa dunk nam je težko bilau pri srci, gda smo čüli, ka je odišla, odišla v onostranstvo, v šteroga je trdno vörvala.

Naj počiva vu meri Božjem!

Marijana Sukič

Murska Sobota: Pregledna razstava del Ernesta Bransbergerja

NATANČEN, ŠTUDIOZEN, Z VELIKO MERO SPROŠČENEGA SLIKANJA

V soboški Pokrajinski in študijski knjižnici je pregledna razstava del Ernesta Bransbergerja, posvečena njegovi 90-letnici.

Slikarja, ki je neumorno delal za-

in razstave v koloniji nastalih del. Pomenljiv je cikel *Stara Sobota*, ki je nastajal na osnovi fotografij in razglednic, vendar ne s čistim prerisavanjem, ampak osebnim,

tegnili vaški oziroma kmečki motivi, recimo *Oráč*, *Kmečko dvorišče*, *Jutranja zarja* in številni drugi. Slike delujejo prijetno in toplo, iz njih izžareva avtorjevo hotenje, na likovni, slikarski, ne na mehanski, fotografski način se približati motivu iz prekmurskega podeželja, ki je v novejšem času močno spremenilo svojo podobo. Najti kravjo vprego pri oranju ali vpreženosti v kmečki voz je preprosto nemogoče. Starejši poznamo večino teh motivov, denimo tudi žetve in mlačve, za mlajšo generacijo je to nekaj, kar se ne bo vrnilo. V zadnjih desetih, dvajsetih letih se je razpasla naveda prikazovanja nekdanjih kmečkih del, kar je seveda pohvalno. Ampak, kot pravimo, *je hudič v podrobnostih*: košnje so dokaj izvirne, žetve s koso in mlačve z mlatilnico in lokomobilo pa so redkokje odsev in verna (pogosto iznakažena) podoba tistega, kar in kako se je delalo na travnikih,

Slikar Ernest Bransberger ob svojih delih na pregledni razstavi v Pokrajinski in študijski knjižnici

gotovo pol stoletja in v tem času ustvaril množico zanimivih slik, s katerimi se je predstavil na številnih samostojnih in skupinskih razstavah, je predstavil umetnostni zgodovinar mag. Franc Obal

likovnim pristopom. Skupaj s pokojnim pisateljem Janezom Matajem sta izdala dve knjigi *Murska Sobota nekoč in danes*. Pod slikami so tudi navedki iz literarnih del avtorjev, ki so pisali

V tretjem sklopu slik je tudi avtorjev avtoportret v pleskarski obleki

in poudaril, da je Ernest Bransberger bil natančen, studiozen ustvarjalec z veliko mero sproščene slikanja. Ocena velja za vsa področja, ki se jih je loteval doslej. Franc Obal je slikarski opus Ernesta Bransbergerja razdelil v tri sklope oziroma izpovedna področja, in sicer: *Arhiekturna dediščina*, *Stara Sobota in Kmečka motivika*. Pogosto je sodeloval tudi z drugimi slikarji. Tako sta z umetnostnim zgodovinarjem in ljubiteljskim slikarjem (tudi dolgoletnim ravnateljem murskosoboške gimnazije) Vladom Sagadinom kolesarila po Prekmurju in iskala zanimive slikarske motive, in kot kažejo slike (velja za oba slikarja), jih tudi našla. Na njegovi domačiji v Korovcih pri Cankovi so tudi dobro obiskane likovne kolonije

o Soboti: Ferija Lainščka iz romana *Raza*, *Ločil bom peno od valov in Muriša*, Frenka Bükviča iz knjige *Ljudje iz Olšnice*, iz romana *Rizling polka* Štefana Kardoša, iz romana Roberta Titana Felixa *Kri na dlaneh*, Branka Šomna *Panonsko morje*, Dušana Šarotarja *Biljard v Dobrayu*, Jožeta Rituperja *Slike prašnega mesta*, Bee Baboš Logar *Grlice*, Janeza Mataja, sicer tudi avtorja veznega teksta, in iz romana *Vend II* in Juša Kozaka *Za prekmurski mi kolniki*. Knjiga je koncipirana tako, da je na levi strani risba, ki je nastala na osnovi stare slike ali razglednice, na desni strani pa fotografija, pogled na del mesta zdaj. Gre za pomemben, trajen dokument o Murski Soboti.

Obiskovalce bodo zagotovo pri-

poljih in kmečkem dvorišču. Dela Ernesta Bransbergerja nas, skozi slikarjevo optiko, spominjajo na življenje izpred pol in več stoletja in ohranjajo zanamcem, če jih bo kaj takega še zanimalo. Avtor se je lotil tudi risanja ljudi, kjer zlasti izstopa avtoportret v pleskarski opravi, kajti soboslikarstvo je bil osnovni poklic Ernesta Bransbergerja. In hkrati nedvomni slikarski talent, izražen v več sto slikah.

(Slika na 1. strani: Slike stare Sobotne in tudi druge, recimo nekdanji dvojni drevored topolov proti Rakičanu, avtorjeva domačija v Korovcih in številna dela so na pregledni razstavi.)

Tekst in fotografije:
Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Gobe s papirami

Na Vogrskom je edna najbavkša županija za gobe brat Železna županija. Pomalek de se začnila sezona, če da vrejmen pravo za gobe, znauva pune baudejo gošče z lidami. Večina tej lidi, ka gobe berejo, so taši, steri ne berejo samo za svoj tau, berejo najbola na odajo. Če je dobra sezona, eden človek več stau gezero forintov leko zasluži na leto. Dotejga mau je nika drugo nej trbelo, samo pobrati gobe, spucati je pa odati.

Letos od 1. aprila je ministrstvo za kmetijstvo spremenilo predpise, steri tau regerajo, sto pa kak leko odava gobe. Potejn de dovoljenje (engedély) za nabiranje pa pauvanje gob ministrstvo za kmetijstvo vödavaló. Tisti, steri do se s tejm spravlati, že dobro znajo, ka samo tau dovoljenje ranč ne dojde, morajo meti en dokument, gde je napisano, sto je gobe brau, njegvi naslov, gda je brau, pa še tau tó, gde je brau gobe. Pri tejm se je tü dosta vse spremenilo, sto leko baude strokovnjak (determinator) za gobe, zakon vöpovej, ka samo tisti, steri z ministrstvom ma pogodbo pa ma šaule za tau. Če stoj gobe prinese, aj je strokovnjak pogledne, te on od tauga potrdilo da, eden izvod za tistoga, steri je proso, drügi pa ostane pri njem. Če stoj gobe na tržnici odava, te tau potrdilo dvej leti mora tadjano meti. Zvün tauga, tau potrdila mora biti vödjano tam, kak so gobe na stauli pa tau potrdilo samo za tisti den vala, gda so ga vöpostavili.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Aleš Šabeder in Simon Zajc sta nova ministra

Državni zbor je na svoji seji imenoval Aleša Šabedra za ministra za zdravje ter Simona Zajca za ministra za okolje in prostor. Njuno kandidaturo je podprlo 49 poslancev, proti jih je glasovalo 20. Šabeder prihaja na ministrsko funkcijo s položaja generalnega direktorja ljubljanskega kliničnega centra, Zajc pa je bil doslej državni sekretar na okoljskem ministrstvu. Šabeder je na funkciji ministra za zdravje zamenjal Sama Fakina, ki je 8. marca Šarca obvestil, da odstopa zaradi zdravstvenega stanja. Zajc je na čelu okoljskega ministrstva zamenjal Jureta Lebna, ki je 26. februarja ponudil odstop, potem ko se je znašel pod plazom očitkov v zvezi z naročilom makete za drugi tir železniške proge Divača-Koper.

Šiško in Lesjak spoznana za kriva

Sodišče je Andreja Šiška, predsednika Zedinjene Slovenije, in nekdanjega člana podmladka SDS Mateja Lesjaka spoznalo za kriva škujanja k nasilni spremembi ustavne ureditve. Šišku je bila izrečena kazen osem mesecev zapora, Lesjaku pogojna kazen treh mesecev. Oba obdolžena sta vztrajala, da ne drži nič od tega, kar jima je očitalo tožilstvo. To je prvoobtoženemu Šišku, ki je od septembra lani sedel v priporu, pripisovalo škujanje k nasilni spremembi ustavne ureditve zaradi vrste ravnanj, od grožnje takratnemu predsedniku vlade Miru Cerarju januarja 2017 do ustanovitve dežele Štajerske in nato še obrambne skupine te dežele - Štajerske varde septembra lani. Lesjak pa je snemal septembrski postroj Štajerske varde v Apačah in posnetke posredoval medijem. Prav ti posnetki so privedli do aretacije nekdanjega predsedniškega in županskega kandidata Šiška in posledično sojenja.

Cvetka Ficko - županja Občine Grad

PRI GRADI REGERAJO ŽENSKE

Občino Grad, stera je pred kratkim (o tom smo tudi v naši novini pisali) dobila nagrado Zlati kamen kak najbolje prodorna občina v vzhodnem delu Slovenije, od leta 2014 vodi županja Cvetka Ficko. »Té nagrade smo bili trno veseli. Letos so malo bole ocenjevali tudi tau, kak se občine spravljajo s področjem kulture. Pri tom so gledali tudi na tau, kak občina s penezi podpera kulturo, tak svoja kulturna društva kak prireditve, stere se organizirajo. Gledali so tudi na tau, kak ohranjamo stare običaje, recimo farbanje dajc za vüzenek, kak delamo rauže iz krep pape- ra in podobno. Pouleg toga je lani, gda je bilou leto kulturne dediščine, naša občanka Štefka Bohar vödala knjigo o gračkom šarkanji z naslovom Pravljica o gračkem zmaju. V njoj je opisana prpovejst, stera živi med našim lüstvom že duga leta, o šarkanji Kači, steromi je grajski konjar vkradno krauno in jo odneso paraunomi graščaki. Pri Gradi mamó tudi Kačovo mlako, v steró naj bi se té šarkanji tudi kaupó,« je povedala županja in ške raztolmačila, ka gračka občina povezuje sedem vesnic, in tau na malo več kak 37 kvadratnih kilometraj: »Tau je velka površina, prebivalcov pa nas je 2180. Tak kak skor vseposedi na Goričkom je tudi nas furt menje. Dosta naše mladine dé živet inan, tudi v sausedni rosag, v Avstrijo, gé so si najšli delo. Ovači pa se tisti, steri smo doma ostali, trüdi- mo, ka bitüdi mi živeli baukše. V samoj občini največ delamo na tom, ka redno vrejdgemlemo in popravlamó naše poštiye, sterih je nej tak malo. Vodovod je biu že pred leti napravljeni, zdaj pa mó mogli pomalek začniti rešavati ške probleme s kanalizacijskim omrežjom

(szennyvízhálózat). Na skrbi mamó tudi vzdrževanje šaule in vrtca, tak ka gé dosta dela.«

Cvetka Ficko je županja pri Gradi od leta 2014

Zanimivo je, ka v občinski zidini, stera stogi v Pörgi (tak pravijo središči vesnice Grad), sedijo samo ženske: »Rejsan tak gé, ka smo v občinski upravi zaposlene same ženske. Pouleg mene je tau ške direktorica občinske upra-

»Zdaj tak vövidi, ka mó v držini vseeno meli padara, vej pa sin študera na Medicinski fakulteti v Maribori. Ges sam v prvi razred odila v staro šaulo, stera je bila pri grajski zidini, sledkar pa v našo nauvo šaulo, ste-

Doživljajski park Vulkanija stoji od leta 2013

ve, pa tudi vse strokovne sodelavke so ženske. Morem prajti, ka se dobro razmejmó. Tüdi če si mamó kaj povedati, si povemo. Rejs pa je, ka na naše djileše odi en móški, vodja našoga režijskoga obrata, v sterom so pouleg žensk zaposleni štirge móški. Té obrat ma na skrbi bole takša komunalna dela v občini, od pucanja šancov, kositve bankin in tak ta dale.«

Cvetka Ficko, stera z držino žive v svoji rodni vesnici Ra-

ra stogi tü pouleg občinske zidine.« In zakoj sam se je te odlaučila za gradbeništvo? »K našim sausedom je iz Maribora na obisk odila ena Cvetka, stera je bila njüva žlata. Ona je pravla, ka odi v srednjo gradbeno šaulo in ka je tam fajn. In tak sam se tüdi ges vpisala v tau šaulo, sledkar pa sam gradbeništvo v Maribori ške študerala.« Po zgotovljenom študiji se je prva zaposlila na gradbeni firmi Pomgrad, po tiston pa je osem let delala na

soboški upravni enoti, in tau na tistom tali, gé so se spravljali z gradnjo zidin: »Več ali menje sam delala in sodelovala z občinami. In zatau sam se 2014. leta tüdi odlaučila, ka kandidiram za županjo, sploj zatau, ka té naše male občine največ pomoči nücajo glyj pri tom, gda se kaj zida ali gorpostavlja.«

Pri Gradi na Goričkom naj bi biu pred tri milijoni lejt ške zadnji vulkan na območji gnešnje Slovenije. Leta 2013 so zatau gorpostavili doživljajski park (élménypark), steromi so dali ime Vulkanija. Tisti, steri ga obišče, in tej je vsakšo leto več, dosta zvej o vulkanaj in geoloških značilnostih našoga planeta, ške posebi Goričkoga. »Leta 2014, gda sam ges gratala županja, je v zidini prišlo do požara, ognja. Po tistom smo Vulkanijo prenauvili. Vsakšo leto pride več turistov, tak ka jih je lani bilou že 32 gezero,« je povedala Cvetka Ficko in cujdala, ka si dosta turistov pogledne tüdi največji grad v Sloveniji: »Dobro sodelüvlemo z javnim zavodom Krajinski park Goričko. Tak mamó tudi vküpnó vstopnico. Tisti, steri si pogledne tak grad kak naš doživljajski park, plače menje kak tisti, steri si küpi vsakšo vstopnico ekstra.« Gnesden, gda dosta lüstva dé kraj od varaškoga direndaja in iške na dopusti mer, brodiyo, ka bi v grajski pristavi napravili ške iže, v sterih bi turisti leko tüdi prespali. »V zidini, v steró je nekda sveta živela grajska služničad, sledi pa je bila tam tüdi šaula, bi radi vönapravili hostel,« je na konci ške raztolmačila gračka županja.

(Kejp na 1. strani: Pogled na Grad iz zraka.)

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in arhiv Občine Grad.

Andovci – forum s slovensko zagovornico in gledanje starih kejpov

»MLAJŠI SO SLOVENCİ, ČE VEJO ALI TUDI ČE NE VEJO SLOVENSKI«

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci je zadnji petek v mesecu marčiuši pripravilo en lepi večer. Predsednik društva

ka ostanen do konca svojoga življenja. Če sam ges Slovenka, pa mam vogrskoga moža, so moji mlajši na pou tō Slovenci.

Narodnostna zagovornica je ške raztolmačila, ka trbej prva zriktati poštuje, popraviti poti, ka do se domanji lidge, pa tudi turisti, leko normalno vozili po Porabji. »Drüga stvar je razvoj turizma. Zdaj že dosta vsega geste, pri vas té ram, v sterom

ti vsi, steri tü živejo, nej samo funkcionari, kulturni delavci, vzgojiteljice in lerance, liki tudi mame, babice in dedki.« Po konci foruma je prišlo na red ške gledanje kejpov. »Tü gestejo tudi takši kejpji, steri so bili napravleni pred več kak 50. leti,«

Karči Holec, predsednik andovske slovenske samouprave, in slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss

Andovčani so lepau vküpprišli

Karči Holec je prva pozdravo »zagovorniški kabinet«, vej pa je na prireditve pouleg Erike Köleš Kiss, zagovornice Slovincov v madžarskon Parlamentu, prišo tudi njeni sodelavec, asistent Ferenc Sütő. »Najbole važno je tau, ka nam zagovornica tapovej, ka do tau leto volitve, pri tom pa je trno fontoško tau, kelko Slovincov de se registriralo za Slovence. Nej ka bi v Andovcaj tak zopojdli kak pred leti, gda smo skor nej mogli ustanoviti narodnostne samouprave,« je v pozdravnom guči pravo Karči Holec, Erika Köleš Kiss pa je prva pravla, ka so Andovci »najmenša ves tü v Porabji, dapa če zdaj kau livrat poglednemo, te vas je rejsan dosta gnes večer vküpprišlo.« Slovenska narodnostna zagovornica je tudi sama pravla, je trno fontoško, ka se čim več lüstva vpiše v narodnostni register, vej pa so Slovenci tista narodnostna skupnost, stera ma do zdaj najmenje, in tau 741 registriranih: »Vküper z narodnostnimi samoupravami, stere te geseni volili, dosta vsega leko ške dosegemo. Dapa tau pomeni, ka se moremo mi za Slovence držati. Tisti tüdi, steri so malo pozabili ali pa so se s tem nej dosta spravali. Mlajši so Slovenci, če vejo ali tudi če ne vejo slovenski. Če sam se ges za Slovenko rodila, ges Sloven-

Zavolo toga, ka se nas je najmenje registrerale, ges lepau prosim vse vas, steri ste tau ške nej napravili, ka prosite tudi svoje držinske člane, ka tau napravijo. Moj mouž, steri je Vogrin, žive pa z menov že 35 let, se je tüdi registrero. Znamo, ka tüdi pri drüghih narodnostih so tak napravili.«

Erika Köleš Kiss je po tistom ške pravla, ka je fontoško, ka narodnostni zagovorniki tak za narodnosti skrbijo, ka tiste zakonske spremembe, štere so potrebne, ka lüstvo leko dobro žive, tüdi sprejmejo. »Tau, ka sam ges že drügi mandat dobila pooblastilo volivcov (választók), pa je zatau dobro, ka sam se v štiri lejtaj dosta vsega navčila,« je ške pravla Erika Köleš Kiss, stera vidi, ka se tak kak v dosta vogrski krajaj tüdi porabske vesnice praznijo, zavolo toga trbej neka napraviti, ka bi »mlade lidi stavili, ka ostanejo doma. Tau je trno velka naloga. Zavolo toga smo mi že več let zahtevali, aj vogrska država, vküper s slovensko, poskrbi, ka naj bau za Porabje pripravljen gospodarski program. Razvojni program Slovenskoga Porabja je zdaj pred vlado, tak ka so ministrstva se zgučala, ka mi prosimo, in ka oni leko za nas poskrbijo, ka nam leko ponüdijo. Vüepam se, ka de tau pri neslo en velki napredek.«

sno gnes, pa prireditve, kak je recimo Vrajža nauč,« je ške izpostavila Erika Köleš Kiss in cudala, ka more biti velki cilj tüdi tau, ka »zviun vas žensk, stere tü sedite, pa slovenski gučite, aj gučijo slovenski ške tisti, steri so gnesden mali ali pa malo vekši. Tau pa morejo pomaga-

je pravo Karči Holec, steri je ob pomauči projektora na belo jsteni notpokazo zanimive stare in malo menje stare kejpje. Bilou je čüti dosta smeja in zanimivih komentarov.

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry in
Karči Holec

Med najboljšimi dijak monoštrske srednje šole

Šestmesečna intenzivne strokovne priprave, ki so dijaku monoštrske srednje šole Béla III. velikokrat jemale tudi sobote in nedelje, so rodile sadove, saj je Balázs Laczó, ki obiskuje peti letnik »CAD-CAM« informatike na omenjeni šoli zasedel 3. mesto na Državnem strokovno-izobraževalnem tekmovanju. Tekmovanja se je udeležilo 1100 udeležencev iz cele države. Na posnetku s svojim profesorjem informatike Andrásem Kosarjem programirata CNC obdelovalni stroj.

LRH

... DO MADŽARSKE

Akcijski načrt za obrambo družin

Madžarski parlament je 1. aprila z veliko večino sprejel akcijski načrt za obrambo družin. 176 poslancev je glasovalo za, 10 proti, 6 se jih je vzdržalo. Proti so glasovali člani stranke Demokrati forum, katere predsednik je bivši premier Ferenc Gyurcsány.

Zakon, ki bo veljal od 1. julija 2019 do 31. decembra 2022, zagotavlja družinam t. i. podporo za pričakovanje otroka. To je posojilo v višini 10 milijonov forintov, za katerega jamstvo prevzame država. Brezobrestno posojilo lahko dobijo zakonski pari, ki pričakujejo otroka, če je mati stara najmanj 18 do največ 40 let, vsaj eden od staršev je zaposlen ali zavarovan, sta neoporečna in nimata davčnih dolgov. Mesečni obrok je lahko največ 50 tisoč forintov, če se v družini rodi le en otrok, posojilo ostane brezobrestno, v kolikor se rodijo trije otroci, država prevzame nase popolno vsoto posojila.

Prav tako do leta 2022 lahko dobijo velike družine 2,5 milijona forintov nepovratnih sredstev za nakup družinskega avtomobila, ki mora imeti najmanj sedem sedežev.

112 tisoč ljudi se je prijavilo na razne fakultete

Letos jeseni bi na visokošolskih ustanovah študij nadaljevalo 114 034 ljudi, je povedala državna podsekretarka in dodala, da je to za 4 % več kot lani. Najbolj popularna visokošolska ustanova je še zmeraj Univerza Eötvös Loránd v Budimpešti, njene fakultete si je izbralo na prvem mestu skoraj 14 tisoč kandidatov. Vsak kandidat se lahko prijavi na šest fakultet. Najbolj priljubljene so smeri ekonomskih znanosti, te si je izbralo kar 19 tisoč prijavljenih. Samoplačniških kandidatov je malo manj kot 15 tisoč, vsi ostali, skoraj 97 tisoč, bi študirali s podporo države, torej brez plačevanja šolnine.

Zanimiva je starostna struktura bodočih študentov. Povprečna starost prijavljenih je 24 let, torej precej višja, kot povprečna starost maturantov. Najstarejši kandidat, ki bi želel študirati, je star 78 let.

»BAUKŠE BI BILAU DOMA V VESI GLEDATI MEČ PA V KRČMEJ SPITI KAJ ...«

Gda zaglednem Karčija Zankoča, po domanjom Mijalino-ga iz Števanovec, vsigdar mi nogomet pride na misli. On je te še špilo kak vratar (kapus), dja sem pa te začno špilati v števanovskom nogometnom klubu. Lejpi cajti so bilej, kak nam, steri smo se špilali, pa tak mislim, tistim tū, steri so meče (tekme) gledali. Tau je v devetdeseti lejtaj bilau, gda je po nedelaj po meši vsakši moški samo en šor ali en špricer spijo zato, ka silo emo domau na obed. Nej zato, ka so tak lačni bili, liki zato, ka se je nogometna tekma zadvečerek začnila pa so nej steli dolazaostati.

- *Karči, dostakrat sem te že isko, dapa nikdar sem te nej doma zadaubo, vejn zato, ka vsigdar delaš, nej?*

»Zato vsigdar ne delam, samo si vsigdar lagvoga reda prišo, gda sem nej bejo doma.«

- *Gde delaš?*

»V fabriko Alison odim delat, tau je edna meriška firma v Varaši, gde menjalnike (sebbességváltó) delajo, dapa dja se pod Opel držim kak delavec. V skladišči menjalnike vōdavam, z vozičkom vozim pa vtjūppostavljam palete, stere v druge rosage pelajo. Gda voziš pa žmečavo pelaš, fejest moraš skrb meti, zato ka v fabriki dosta lüstva dela pa dostakrat so mi napauti. Tak ka vsigdar pri pameti moraš biti, nej ka bi koga tazavozo pa ranč tak tau tō nej vseedno, steri menjalnik na stero paleto dejaš. Letos bau-de sedemnajset lejt, ka sem v fabriko Opel odišo delat.«

- *Gde si delo pred tejm?*

»Šestnajset lejt sem v kosavnoj fabriki delo, v kovačnici, gde sem motike, lopate pa kose redo. Mena se je v kosavnoj fabriki dosta bola vidlo kak v Opli, tejtoga reda je tam baukše bilau delati, zato ka je

plača tū baukša bejla. Tam je tašo bilau, sto je v kovačnici delo, zavolo tauga, ka je tam vrauč bilau pa nevarno bilau delati, prvin si leko v penzijo

Mijalin Karči iz Števanovec

ušo. Zavolo tauga dja zdaj tri lejta mam, telko prvin leko dem v penzijo.«

- *Ka si se ti vōnavčo?*

»Dja sem se za avtomehanika vōnavčo pa najprvin sem pri Volana (avtobusno podjetje) delo edenajset lejt. Od tauga tri lejta sem se včijo, potistim

aj dela, zato ka tau tū nej dobro, če je človek vsigdar samo doma.«

- *Teba se doma nej trbej bojati, ka bi brezi dela bejo,*

vejpa velki grünt maš kau-lak rama.

»Zdaj že doma nika ne moreš delati, gazdōjvati, zato ka divdjačina vse nanikoj deje, še travo dolapodjejo. Večer v pau sedmoj vōri se že tōj vanej šetajo, pes ranč néde za njimi, zato ka petnajset, dvajsti nji je

Z nekdenešnjov nogometnov ekipov

pa osem lejt sem že delo. Tak te zdaj štiridesetstiri lejt mam, ka sem delo, pa tri lejta, ka so mi tapistili (verificirani staž), vsevkūp štiridesetse dem. Zdaj še tri lejta moram delati pa te leko dem v penzij. Že fejest čakam, zato ka dosta sem delo pa sem že trōjden grato. Dapa zato dja itak tau pravim, dočas ka človek lada pa leko,

pa včasim se nazajpostavljajo, če bi je cmaro. Mi nejmamo ograje pa naš pes itak néde kraj od rama, zato ka tak sem ga navčo, ka samo do potoka leko dé, gora na brejg pa do moje matere, stera sama žive na brejgi. Sploj čeden pes je, na den gnauk gvūšno ka se vzeme pa go pogledne, nej trbej mena z njim titi.«

- *Karči, gda te zaglednem, mena rejsan vsigdar tau napamet pride, kak sva gnauksvejta vkūper špilala nogomet, tau mena povej, kak si vratar grato?*

»Dja sem sedemdesetštirto-ga leta, gda sem začno špilati, sem sprvoga tū vanej špilo, samo gnauk je tak bilau, ka nej bilau vratar pa sem te dja nutrastano v vrata pa te tak sem tam austo.«

- *Kak dougo si špilo?*

»Cejlak do devetdesetoga leta ali še par lejt pa te sem taknjau. Nej je bilau leko taknjati, človeka je srce še fejest vleklo nazaj, dapa tau tū istina, ka zavolo nogometa je dosta navaul bilau doma, gda sem se brsat odo. Dapa tak mislim, tau je nej samo pri mana bilau tak, pri drūgi tū, steri so oženjeni bili. Vejš, kak je tau bilau, gda smo se nej doma brsali, zaranka si z dauma odišo pa samo proto večera si domau prišo, nej čūda, ka so žene mrnjavile.«

- *Prvin, gda smo se brsali, zato je dosta vse ovak bilau, nej?*

»Te je cejlak ovak bilau, na igrišči je dostakrat voda stala, blata pa do glažnjé. Fejest si skrb mogo meti, gda so ti labdo potočili, zato ka zavolo grab naletja te je leko znaurla. Zavolo tauga je dostakrat tak bilau, ka dosta baukše ekipe so vōdobile (zgubile) pri nas, zato ka nej so se vedle špilati v blati. Gda so tekme bile tistoga reda, je sploj dosta lüstva odlo vō na igrišče, pa nej samo mladi, starejši tū. Dja, če bi v Števanovci bejla nogometna ekipa, gvūšno ka še zdaj bi vsakšo nedelo tavō odo na tekme, dapa na žalost nega. Moj oča je ranč tak bejo, kakšno koli vrejmen je bilau, gda je v Števanovci nogometna tekma bila, on je na bici-

klin vseu pa se je pelo, kakšno koli delo je bilau doma.«

- *Kak pa zaka si taknjau nogomet?*

»Gnauk zato, ka se že starejši bejo, drūgo pa tau, ka so prišli mladi kak Doki, sledkar pa že moj sin, tretjo pa tau bilau, ka me je že koleno začnilo bole-ti.«

- *Če si tak nazaj misliš, stere tekme so bile najbaukše zate?*

»Tau so vsigdar tejte tekme bile, gda smo v sausedno ves šli, v Farkašovce, na Žejdovo, v Varaš pa na Dolenji Senik. Tašoga reda smo že cejli tje-den eden drūgoga dražili, najbola pa v slūžbi. Zato pa tašoga reda smo sir tak bili, ka pokažemo, ka smo mi baukši, bilau je tak, ka se je posrečilo, pa bilau tak tū, ka smo vōdobili.«

- *Zaka se je bilau dobro brsati?*

»Zato ka dobra banda bejla, radi smo se brsali, drūgo pa tau, ka tašoga reda je človek vse brige, ka je emo, tapozabo. Gda smo se brsali, po-tejsttim med tje dnom človek vsigdar malo planto pa se žaurgo, ka tōj boli pa tam boli, zato ka so mi nodje tazbrsali. Dapa v nedelo, gda se je trbelo brsati, te več nikanej bolelo. Dapa tau že davnik bilau, po-malek tresti lejt baude tauma, ka sem se oslejdijm špilo.«

- *Ka š delo doma, gda v penzijo odideš?*

»Kaulak rama vsigdar djesta delo, delo si doma vsigdar leko najdeš. V nedelo, te se podne nadjejm, vzemem si eden sōr pa si pred televizijo sedem pa mo nogomet gled-o. Baukše bi bilau doma v vesi gledati tekme pa v krčmej spi-ti šor, dapa, ka boš, če gnauk nega več števanovske nogo-metne ekipe.«

Karči Holec

Učbenik zgodovine v nadnarečni normi

Kos bodeče žice iz železne zavese, hrvaška mati z detetom v naročju, gradiščanska ljudska noša – to so risbe na platinah knjižne izdaje v trdi vezavi, na hrbtni strani kate-re vidimo še portreta Nikole Zrinskega in Nikole Jurišića, baščansko ploščo z glagoličnim napisom in graničarski štampiljki z obeh strani avstrijsko-madžarske meje ...

Leta 2018 je Hrvaško kulturno društvo v Gradišču na pobudo predsednika Stanka Horvatha v Železnem (Eisenstadt) izdalo obsežen učbenik zgodovine z naslovom »Povijest gradiščanskih Hrvatov«. Delo je izjemnega pomena, kajti prebivalci hrvaške narodnosti na današnjem avstrijskem Gradiščanskem, v obmejnih vaseh Železne in Győr-ske županije ter na Slovaškem in Moravskem doslej še niso imeli tako temeljitega pregleda zgodovine svoje skupnosti. V štirih stoletjih bivanja na Zahodnem Ogrskem so sicer v lastnem narečju izdali peščico knjig o zgodovini, le-te pa so obravna-

ostali zainteresirani.

Publikacija na 312 straneh opisuje zgodovino gradiščanskih Hrvatov, umeščeno v preteklost posameznih držav in celotne regije. Učbenik je opremljen z izredno bogatim slikovnim gradivom, v njem najdemo več kot štiristo fo-

Zgodovinski učbenik v nadnarečni gradiščanskohrvaški normi

sana v hrvaški obliki, kakor so se že udomačila, nazivi vasi, mest in pokrajin pa so dosledno navedeni v gradiščanski inačici. V kolikor ta ne obstaja, ohranja učbenik izvorni zapis, orientacijo pa olajša trojezični krajevni slovarček na koncu knjige.

Po vsakem besedilu sledijo viri v modrem, zanimivosti v rumenem in povzetki v rdečem okviru. Majhen simbol hrvaške šahovnice je dodan pri zgodovinskih virih v izvornem jeziku, in sicer z namenom, da bi bralci spoznali razlike med knjižnim in gradiščanskim hrvaškim jezikom.

Vsako poglavje se zaključuje z vprašanji, ki spodbujajo premislek o prebranem in služijo utrjevanju.

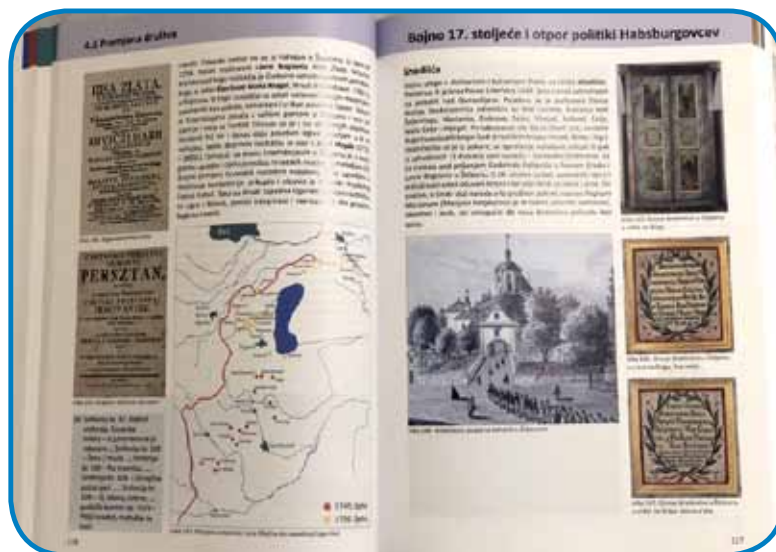
Učbenik se začne z opisom prazgodovine, antike in časa preseljevanja ljudstev. Tudi sicer vsebuje knjiga cela poglavja o obči in hrvaški zgodovini, da bi se preteklost Gradiščanskega lažje umestila v svetovno dogajanje. V odseku o življenju v »stari domovini« beremo o prihodu Hrvatov na današnje etnično ozemlje in dobi narodnih vladarjev vse do nastanka personalne unije z Ogrsko (1102).

Turška osvajanja v Evropi so dosegla tudi mejo Hrvaške, tako sta se pričela preseljevanje in kolonizacija Hrvatov v 16. in na začetku 17. stoletja v »novo domovino« na Zahodnem Ogrskem. (Ime »Gradišće« za to območje je nastalo šele leta 1921 po nastanku avstrijske dežele »Burgenland«, in sicer izpod peresa velikega gradiščanskega župnika in pesnika Mateja Meršića Miloradića.)

Učbenik obravnava krajevne (čakavske, kajkavske in štokavske) govore, družbeno strukturo in tudi vsakdanje življenje na novem naselitvenem območju.

Knjiga ob madžarski in hrvaški politični zgodovini ne za-

čanskem odvijalo v znamenju ločenosti in (še posebej na madžarski strani meje) v senci železne zavese, ki so jo podrla politične spremembe po letu 1989. Zgodovinski pregled se konča z opisom obrti, industrije, turizma,

Knjiga je izredno bogata z ilustracijami, fotografijami in zemljevidi

postavlja niti gospodarskih in kulturnih vprašanj. Velja omeniti, da je bil Slovenec Jožef Ficko iz prekmurske vasi Boreča kot župnik v Prisiki (Peresznye) eden od utemeljiteljev gradiščanskohrvaške književnosti na začetku 19. stoletja. Učbenik posveča nekaj poglavij tudi Hrvatom na današnjem Slovaškem, Moravskem in v Dolnji Avstriji. Pri obravnavi dogodkov po prvi svetovni vojni se osredotočenost učbenika na Hrvaško in Ogrsko preusmeri na novo državo Republiko Avstrijo, med drugimi na tamkajšnja hrvaška društva. Morda je nekoliko premalo informacij o hrvaških »vaseh zvestobe«, ki so si v letu 1923 izborile povrnitev na madžarsko ozemlje. Avtorji obravnavajo tudi položaj Hrvatov v novonastali Kraljevini SHS in usodo Jugoslavije v drugi svetovni vojni, posebno pozornost pa posvečajo gradiščanskim Hrvatom med vojno morijo.

O življenju po 2. svetovni vojni izvemo, da se je na Gradiš-

čanskem odvijalo v znamenju ločenosti in (še posebej na madžarski strani meje) v senci železne zavese, ki so jo podrla politične spremembe po letu 1989. Zgodovinski pregled se konča z opisom obrti, industrije, turizma,

zdravstva, šolstva in umetnosti na sodobnem Gradiščanskem ter orisom postopka združevanja držav na stari celini. Učbenik »Povijest gradiščanskih Hrvatov« je lep primer znanstvene monografije v nekem regionalnem (nadenarečnem) jeziku. Poraja se vprašanje, ali je podobno publikacijo smiselno izdati tudi v našem prekmurskem (sicer še nenormiranem) dialektu. Pisec tega članka sem bil v preteklih letih avtor geografskih, zgodovinskih in literarnih serij v porabskem slovenskem narečju, kljub temu pa menim, da le-te niso za objavo v učbenikih. Kajti če se že morajo učenci naših dvojezičnih osnovnih šol toliko truditi za usvajanje nekega (njim skoraj tujega) jezika, se jim je mnogo bolj smotrno spoznavati s slovenskim knjižnim jezikom.

(Slika na 1. strani: Eden od avtorjev učbenika, akademik dr. Nikola Bencsics je bil rojen v Železni županiji)

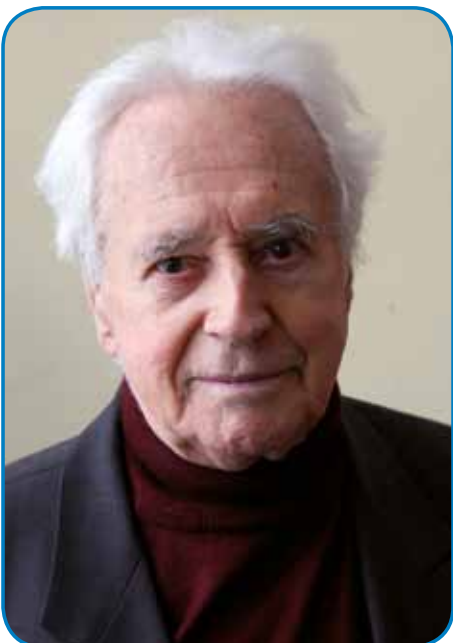
-dm-

SLOVENSKE LJUDSKE PRIPOVEJSTI – NEJ SAMO ZA MLAJŠE - 1.

Vuk, pes pa maček

Djenau pred stau lejtami se je dosta kaj godilo v našem tali Evrope: marciuša 1919 so na Vogrskom vōzglasili republiko sovjetov, štera je gorostala do začetka augustuša; v Murskoj Soboti se je na konci majuša narodila Mürska republika s sploj kratkim žitkom; v nedelo 17. augustuša je 20 gezero Slovincov svetilo priklüčitev Prekmurja k matičnoj domovini.

10. septembra 1919 se je – malo indrik – vu vesnici Kopriva na slovenskom Krasi naraudo pojbič Milko Ukmar, šteri je maturo na klasičnoj gimnaziji v Gorici napravov, v Padovi

Slovenski etnolog dr. Milko Matičetov se je naraudo pred stau lejtami

pa štandero umetnostno zgodovino, arheologijo, etnologijo ino slovenski, italijanski pa latinski gezik. V drugoj svetovnoj bojni se je po kapitulaciji Italije bíu prauti fašizmi, po konci bojne pa je grtívo vsikdar bole poznani etnolog (néprajzkutató) – kisnejšoga člana Slovenske akademije gnes poznamo pod (domanjim) imenom dr. Milko Matičetov.

Največ se je spravlo z ljudskimi pripovejstami, od šteri je doispiso (ali od konca 1950-i lejt dale na magnetofon gorvzeu) više tri gezero. Pred očami je emo vse slovenske krajine, depa največkrat je na periferiji odo: v Posočji, v Slovenskoj Istriji, na Krasi, v Zgornjoj Savskoj dolini, na Koroškem, v Prekmurji pa Porabji – najbolje pa ga poznamo po pripovejstaj lüstva v maloj alpskoj dolini Reziji na Taljanskem.

Leta 1970 se je kak sodelavec Inštituta za slovensko narodopisje (ISN ZRC SAZU) napauto v našo krajino. V 15 dnevaj je gorvzeu više dvestau pripovejsti od 33 informatorov na Gorenjom Seniki, v Sakalauvci, Slovenskoj vesi, Števanovci pa na Verici. Te pripovejsti leko preštete v domanjoj pa knjižnoj slovenskoj ino madžarskoj rejči v dvej knjigaj z lejt 2017 pa 2018.

Milko Matičetov je mrau decembra 2014, nej je mogo videti knjig s pripovejstami, štere je pred pau stoletjem gorvzeu v Porabji. V naši novinaj se želejmo na 100. oblejtnico njegova rojstva spominati z ljudskimi pripovejstami s vsefélé slovenski krajin, štere dojobrnémo v našo domanjo rejč. S kédna v keden vam nupokažemo edno ljudsko pravlico ino vūpamo, ka do je mlajši radi šteli pa tak spoznali pripovejsti drugi Slovincov ranč tak. Radi bi pa bili, če bi našo serijo šte le babice tō, pa pravlice dale pripovejdale svojim vnūkom. Vejpa pripovejsti najbolje pokažejo (detinsko) dūšo ednoga naroda.

Pri ednom rami so meli ednoga pisa, šteri je že trnok stari biu. Zavolo toga so ga kraj od iže zagnali. Pes je odišo od daumi ino cejlo paut djauko. Med potjauv je srečo vuká, šteri ga je pito: »Ka je nevola, pes, zakoj djaučeš?« - »Vej mi pa ne moreš pomagati, kaj bi ti gučo,« je dau valas pes. Liki vuk ga je truco, zatok ma je povōdo svojo nesrečo. Te ma je vuk pravo: »Če nega nika drūgoga, ti leko pomorem. Poslušaj me! Zranje de tvoj vert z držinov na sonžeti kosiu. Podnék jim vertinja prinesé obed, s sebov vzeme svojo najmlajšo dejte tō. Gda zejo, vsi odidejo delat, pojbičeka pa njajo v senci na raubi lesá. Ti se skrij za mejauv; gda odidejo na njivo, splezdi k deti. Te pridem vō z gauške ino probam odnesti pojbičeka. Včasik začni lajati. Gda pridejo domanji gledat, ka je gé, ge krajzbežim. Ti pa leti za menov, depa me ne smeš vgrizniti.«

Kak sta se pogučala, tak se je zgaidilo tō. Mati je prinesla dejte pa obed, pes pa je prišo vcuj, gda so vsi na pauli bili. Za en malo je priplezdo vuk ino sto zgrabiti pojbičeka. Pes je lajo, domanji so brž prileteli, vuk je zbejžō v gauško, pes pa za njim. Liki pes je tak batriven grato, ka je pozabo na oblūbo, ka nede vdjo vuká. Krepko ga je zgrabo za nogau ino ma vgrizno globko rano. Vuk je tulo ino vujšo, pisa pa so domanji veselo nazaj k rami vzeli ino ma dali krū pa mesau, ka je dejte rejšo.

Na večer je pes odišo malo od iže po vesnici. Na gnauk je prauti njema stapo vuk. Grdau ga je ošinfo ino ma pravo: »Zakoj si me vgrizno, vej sem ti pa pravo, ka me ne smeš! Zovém te na dvoboj, ka va se bíla. Tam za vesnicov te pri lesej čakam s svojim tivarišom. Ti tō pripelaj ednoga svedoka s sebov. Če ne prideš, te posūnem s kaužov pa čontami vred!« Žalostno je pes prauti daumi drlancko, z oči so ma tekle bridke skuzé ino si je samo etak gučo: »Gde aj dobim tivariša, ka bi me sprevalo? Če dobim drūgoga pisa, ka mi tau pomaga? Vuk najde drūgoga vuká pa sva badva zgūbleniva.«

Tau je čūu maček, šteri je mimo ūšo, pa je

pravo pisej: »Ka djaučeš, vej pa nikše nevole nemaš!« Pes pa ma je valas dau: »Kaj pa ti vejš! Vuk mi je pravo, ka va se bíla pa ka morem pripelati ednoga svedoka s sebov, ranč tak kak un.« Maček je nazaj pravo: »Če nega nika ūšoga, te si leko brezi brige. Ge dém s tebov!« Depa pes se je dale taužō: »Ka boš ti, sirauta mačeca! Vej pa te ranč na pamet ne vzemeta!« Končno je pes donk nutprivolo.

Drūgo nauč je maček počako pisa. Odišla sta prauti lesej. Maček je stapo pred pisaum z visiko zdignjenim répom. Nej je bila več daleč gauška, gde jiva je že čako vuk. Za tivariša si je odebro medveda. Gda sta vuk pa medved vidla, ka dva prihajata prauti njima, je vuk pravo medvedi: »Glé, glé, kakšo stvarino pes pred sebov pela! Kakša živina je tau? Vejš, ka: ge se skrijem tū med listke, ti, medved pa splezdi gor na rast.«

Vuk se je skriu med listke, medved pa je splezdo gor na rast. Cejli prestrašen je vuk poslūšo, ka baude. Zmejs je malo zdigno glavau, ka je listke šomatnilo. Maček je tau čūu ino brodo, ka je tam mūš, gda je na pamet vzeu vukeča vūja. Brž je skočo ino je s tacami zgrabo. Vuk se je eške bole prestrašo, skočo je kumas ino z glavauv tak dūno v eden veuki kamen, ka se je včasik bujo.

Maček se je tō prestrašo od vuká ino skočo na rast, gde se je skrivo medved. Gda je medved zagledno mačka, si je brodo: »Vuká je že bujo, zdaj eške namé vmori. Nika drūgoga ne hasne, morem skočiti z drejve ino zbejžati.« Naglo je nakla skočo, depa tak nesrečno je spadno na tisti kamen, gde se je že vuk tō bujo, ka je un tō včasik fertig biu.

Te je maček skočo k pisej ino ma pravo: »Vūdo si, ka sem včiniu? Pa si me nej sto za tivariša! Prva, kak liki bi megno z očami, ge sem bejdvej stvarini bujo. Ti si nika nej napravo, ge sem pa badva spat djau.«

Pes se ma je cejli srečen zavalō ino badva sta veseliva domau odišla.

*na domanjo rejč obrno:
-dm-*

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 12. APRIL
DO 18. APRIL**

PETEK, 12.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Slovenski magazin, 12.10 TV-izložba, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil: Deževen dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pogrešam te, angleški film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info kanal

PETEK, 12.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja: Fondi, 11.10 Dobro jutro, 13.25 Dober dan, 14.45 Policijski orkester - Odmev desetletij, 15.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.15 Šank rock - Turneja Ponosa: Restart, 17.40 Čarokuhinja pri atu: Armenija, 17.55 Kjer bom doma (V.): Ni vse zlato, avstralska nadaljevanka, 18.55 Osvežilna fronta: Umetna inteligenca, oddaja za mladostnike, 19.25 Videotrak, 20.00 Človek ali robot, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Leto nasilja, ameriški film, 23.05 Televizijski klub, 23.55 Zadnja beseda!, 0.45 Videotrak, 1.15 Zabavni kanal

SOBOTA, 13.04.2019, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Čist zares: Sodobni ples, 10.55 Ugriznimo znanost: Z algami do čistjšega okolja, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.05 Človeški laboratorij: Osnovni nagon, britanska dokumentarna serija, 16.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Reaktivčki: Narodni park na otočju Komodo, Indonezija, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 21.25 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.55 Tujca, britanska nadaljevanka, 22.45 Poročila, Šport, Vreme, 23.15 Blaznost, koprodukcijski film, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.40 Info kanal

SOBOTA, 13.04.2019, II. spored TVS

6.25 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Slastna kuhinja, 9.45 Na lepše, 10.45 Tehnika ljudstvu, dokumentarni film, 11.30 Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti rad, gala koncert, 13.35 Doberdob - roman upornika, dokumentarni film, 15.20 Nogomet - evropska liga: vrhunci tekem četrtfinala, 16.00 Pot na SP v nogometu (Ž), magazinska oddaja, 16.30 Nogomet - državno prvenstvo: Maribor : Domžale, 27. kolo, 18.55 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.25 Videotrak, 20.05 Zelena laž, avstrijska dokumentarna oddaja, 21.45 Zvezdana, 22.35 Gal Gjurin in Simfonični orkester Cantabile z gosti, koncert, 0.35 Videotrak, 1.15 Nogomet - državno prvenstvo: Maribor : Domžale, 27. kolo, 3.00 Zabavni kanal

NEDELJA, 14.04.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelji: Bacil na pohodu: Zombiji, risanka, 10.10 Špasi učitelj: Mars, nizozemska otroška nanizanka, 10.35 TV-izložba, 10.50 Prislunimo tišini: Vključujoča zakonodaja, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Bobri: Voz, kratki animirani film, 15.10 TV-izložba, 15.25 Moderni časi, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Menjalni kamen, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično

s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 20.30 Intervju, 21.20 Šport - nogomet, 21.30 Poročila, Šport, Vreme, 21.50 Brexit - ura tiktaka, koprodukcijski dokumentarni film, 23.35 Janez Bole, legenda slovenskega zborovstva, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.40 Info kanal

NEDELJA, 14.04.2019, II. spored TVS

6.10 Videotrak, 6.45 Duhovni utrip, 7.00 Koda, 7.35 Slastna kuhinja: Goveja rulada z omako, 7.45 Glasbena matineja: Koncert za Milano, 9.30 Joker, kviz, 11.10 Glasbeni svet Andreja Rieuja (II.): Zgodba o začetku, glasbeno-dokumentarna serija, 12.35 Svetovni popotnik: Divji zahod, 14.05 Čarokuhinja pri atu: Armenija, 14.20 Ambienti, 14.55 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - revija, 16.45 Rokomet - kvalifikacije za EP 2020 (M): Slovenija : Nizozemska, 19.05 Megabiti energije: Ekopomnik, dokumentarna oddaja, 19.20 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Po poteh sužnjev: Od 1620 do 1789: Od sladkorja do upora, francoska dokumentarna serija, 21.00 Leonard Bernstein, glasbeni velikan, nemški glasbeno-dokumentarni film, 22.00 Vikend paket, 23.20 Zvezdana, 0.05 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.35 Videotrak, 1.15 Rokomet - kvalifikacije za EP 2020 (M): Slovenija : Nizozemska, 2.50 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 15.04.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Obzorja duha: Pot sadov, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Panoptikum, 14.25 TV-izložba, 14.35 Sprehodi: Slovenstvo v tretjem tisočletju, 15.05 Dober dan, Koroška, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 16.25 Čist zares: Sodobni ples, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Bacek Jon: Zabetonirana, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pisave: Besede Jacquesa Préverta in Jakobove bukve Olge Tokarczuk, 23.30 Glasbeni večer, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Info kanal

PONEDELJEK, 15.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 10.25 Otroški program: Op! 11.00 Slastna kuhinja: Kunec z zelenjavo, 11.10 Dobro jutro, 14.15 Dober dan, 15.30 Na lepše, 16.00 Svet edincev, dokumentarni film, 16.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.55 Kjer bom doma (V.): Na robu razuma, avstralska nadaljevanka, 18.50 Nogomet - evropska liga: napoved kola, magazinska oddaja, 19.25 Videotrak, 20.00 Svetovni popotnik: Havaji, 21.00 Umetnost Francije: Vse se spreminja, britanska dokumentarna serija, 21.55 Burgundski vojvoda, angleško-madžarski film, 23.45 Zmaj, kratki igrani film AGRFT, 0.15 Videotrak, 0.50 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak,

TOREK, 16.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Pisave: Besede Jacquesa Préverta in Jakobove bukve Olge Tokarczuk, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio city, 14.25 TV-izložba, 14.35 Duhovni utrip, 14.50 TV-izložba, 15.25 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Ernest in Celestina: Leon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Resnica o aferi Harry Quebert, ameriška nadaljevanka, 20.50 Justin Trudeau - drugačna Amerika, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci: Mimi Petelin, Janez in Franciška Prosen, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info kanal

TOREK, 16.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.20

Dober dan, 15.00 Alpe-Donava-Jadran, 16.00 Za vse upe sveta, dokumentarna oddaja, 16.30 Joker, kviz, 17.55 Kjer bom doma (V.): Ne odidi krotko, avstralska nadaljevanka, 18.55 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.20 Videotrak, 20.00 Slast zmage, britanska dokumentarna oddaja, 21.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.55 Pogrešani, švedska nadaljevanka, 22.45 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.05 Zadnja beseda!, 23.50 Videotrak, 0.25 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

SREDA, 17.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Koda, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.30 TV-izložba, 16.05 Male sive celice: OŠ Franceta Prešerna Črenšovci in OŠ Srečka Kosovega Sežana, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Življenje na travniku, dokumentarna oddaja, 17.55 # Tu EU: Mady Delvaux - umetna inteligenca, 18.00 Trobka in Skok: Hiter kot blisk, risanka, 18.10 Jurij in Pavel: Glasba, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Prihaja Harold, norveški film, 21.30 50 knjig, ki so nas napisale: Slavoj Žižek: Jezik, ideologija, Slovenci, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.50 Življenje na travniku, dokumentarna oddaja, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Info kanal

SREDA, 17.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.30 Čarokuhinja pri atu: Armenija, 15.45 Ambienti, 16.20 Vikend paket, 17.50 Kjer bom doma (V.): Demonji iz teme, avstralska nadaljevanka, 18.50 Ribič Pepe: Kako je Pepeta zadelo jajce, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Koncerti za mlade: Kaj je melodija?, glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 21.00 Moje mnenje, 21.55 Vojna in mir, britansko-ameriška nadaljevanka, 22.45 Glasbeni svet Andreja Rieuja (II.), glasbeno-dokumentarna serija, 23.40 Varuhi civilizacije, dokumentarni film, 0.40 Videotrak, 1.15 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 18.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Življenje na travniku, dokumentarna oddaja, 12.30 Zlata dekleta (V.): Rose se upre, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenci v Italiji, 15.05 Brez meja - Határtalan, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 16.10 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost: Kraljica začimb vanilija, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Meritokracija, 18.05 Balončkovo: Junaški dan, risanka, 18.10 Mišo in Robi: Ujemimo tatu, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Veliki slikarji na malem zaslonu: Matisse in kolaži, britanska dokumentarna serija, 0.35 Ugriznimo znanost: Kraljica začimb vanilija, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Info kanal

ČETRTEK, 18.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 14.40 Fani Okič: Polepšali ste mi dan, dokumentarni film, 15.30 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 16.20 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 17.50 Kjer bom doma (V.): Anatomija njegovega odhoda, avstralska nadaljevanka, 18.50 Firbologi, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Videotrak, 20.00 Avtomobilnost, 20.50 Nogomet - evropska liga: četrtfinale, povratna tekma, 22.55 Pot na SP v nogometu (Ž), magazinska oddaja, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci povratnih tekem četrtfinala, 0.00 Ambienti, 0.35 Videotrak, 1.10 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

Vabilo

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
VAS VLJUDNO VABI NA
MEDGENERACIJSKO VELIKONOČNO DELAVNICO,
KI BO 12. APRILA 2019, OD 16. URE
V HIŠI JABOLK NA GORNJEM SENIKU

- SKUPAJ BOMO ZAMESILI TESTO IN SPEKLI »VRTANKE ZA VŮZEN«
- Z ETNOLOGINJO JELKO PŠAJD SE BOMO POGOVARJALI O VELIKONOČNIH ŠEGAH
- Z ETNOLOGINJO MATEJO HUBER BOMO IZDELOVALI PIRHE

PRIDRUŽITE SE NAM, DA SE BOMO SKUPAJ PRIPRAVLJALI
NA VELIKONOČNE PRAZNIKE!

PROSIMO VAS, ČE NA DELAVNICO PRINESETE ŽE KUHANJA JAJCA!

Meghívó

A MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE
SOK SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT
GENERÁCIÓK KÖZÖTTI HŰSVÉTI MŰHELYFOGLALKOZÁSRA,
MELYRE 2019. ÁPRILIS 12-ÉN, 16. ÓRÁTÓL KERÜL SOR
A FELSŐSZÖLNÖKI ALMALAKBAN.

- KÖZÖSEN DAGASZTIJUK ÉS SÜTJÜK A HŰSVÉTI KALÁCSOT
- JELKA PŠAJD NÉPRAJZKUTATÓVAL BESZÉLGETÜNK A HŰSVÉTI NÉPSZOKÁSOKRÓL
- MATEJA HUBER NÉPRAJZKUTATÓVAL HŰSVÉTI TOJÁSOKAT FESTÜNK

KÉSZÜLJÜNK EGYÜTT A HŰSVÉTI ÜNNEPEKRE!

KÉRJÜK, A MŰHELYFOGLALKOZÁSRA FŐTT TOJÁST HOZZANAK MAGUKKAL!

Cvetlični vrt v Števanovcih

Na pobudo Društva za lepšo vas in ohranjanje običajev so se Števanovčani odločili, da bodo izoblikovali cvetlični vrt v središču vasi. Tisti, ki imajo v vasi traktorje, so pomagali s pripravo tal: orali so in pobrali teren. Vrtnice nekdanjega vrta pred cerkvi so presadili v novi vrt.

Predsednica društva Anita Kovač je povedala, da upa, da bo cvetlični vrt lep okras vasi, cvetlice pa bodo uporabljali tudi pri okraševanju cerkve.

Na sliki: Števanovčanke pripravljajo cvetlične grede.

LRH

Člani literarne skupine iz Beltincev v Porabju

Na pobudo Toneta Štefaneca, vodje literarne skupine Doma Janka Škrabana iz Beltincev, so nekateri člani skupine 4. aprila obiskali Porabje, kjer so pripravili literarni nastop. V Slovenskem domu so jih pričakali večinoma člani Društva porabskih slovenskih upokojencev. Nastopajočim literatom iz Slovenije (Tone Štefanec, Smilja Rosič, Jolanda Počič, Marija Rakita in Ksenija Raščan Beuermann) se je pridružil direktor Radia Monošter Francek Mukič. Goste sta pozdravili predsednica porabskega društva Klara Fodor in direktorica doma Blanka Ambruž. Srečanje je s svojim nastopom popestril Pevski zbor Društva porabskih slovenskih upokojencev pod vodstvom Vere Gašpar.

MS

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnók

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB